

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

'Status of forces': Strafrechtsmacht over militairen vanuit internationaalrechtelijk & militair-operationeelrechtelijk perspectief

Voetelink, J.E.D.

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Voetelink, J. E. D. (2012). 'Status of forces': Strafrechtsmacht over militairen vanuit internationaalrechtelijk & militair-operationeelrechtelijk perspectief.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

DEEL III Militair-operationeelrechtelijk perspectief

Onderzoek naar het internationaalrechtelijk kader van de uitoefening van de strafrechtsmacht over in het buitenland verblijvende strijdkrachten (Deel II van dit onderzoek) maakt duidelijk dat troepen in het buitenland in ieder geval functionele immuniteit genieten van de uitoefening van strafrechtsmacht door buitenlandse rechtbanken. De historische analyse (Deel I van dit onderzoek) heeft al laten zien dat de immuniteit van troepen over het algemeen verder strekt dan de functionele immuniteit die op grond van het internationaal recht verwacht mag worden. Onderzoek binnen het militair-operationeelrechtelijke kader moet meer inzicht geven in de achtergrond hiervan.

Binnen het recht concentreert het militair operationeel recht zich op de juridische aspecten rond de planning en uitvoering van militaire operaties. De uitoefening van strafrechtsmacht over in het buitenland verblijvende militairen maakt daarvan deel uit. Deel III van het onderzoek beantwoordt de deelvraag naar de plaats en ontwikkeling in het militair operationeel recht van de strafrechtsmacht over militairen tijdens hun extraterritoriaal verblijf.

Het internationaal recht vereist voor militaire eenheden, schepen en luchtvaartuigen een adequate rechtsbasis bij het binnengaan van het territorium van een vreemde staat en het verblijf daar.⁷⁶⁵ Buiten situaties van non-consensueel binnentreden op grond van erkende rechtsbases,⁷⁶⁶ is die aanwezigheid afhankelijk van de instemming van de ontvangende staat. Instemming vormt zo het uitgangspunt voor binnenkomst en verblijf van de troepen in de bevriende staat. Aan de instemming kunnen voorwaarden zijn verbonden. Samen met de verleende instemming vormen die voorwaarden de rechtsgrondslag voor het extraterritoriale verblijf van de troepen. Op deze grondslag bouwen statusregelingen, waarin de strafrechtsmacht over de troepen het kernthema vormt, weer voort.

Vanuit militair-operationeelrechtelijk oogpunt kunnen statusregelingen instrumenteel zijn bij het extraterritoriale verblijf van troepen, in de zin dat zij de toegang tot de staat van verblijf versnellen en het verblijf en functioneren van de eenheden vereenvoudigen. Met het instemmingsvereiste als uitgangspunt kunnen drie algemene grondslagen worden onderkend die samenvallen met de in Deel I beschreven contexten voor het buitenlandse verblijf van troepen: verblijf van troepen in geallieerd territorium tijdens gewapende conflicten, deelname aan een crisisbeheersingsoperatie en internationale militaire samenwerking onder vredesomstandigheden.

⁷⁶⁵ Vgl. Ducheine 2008, p. 24 e.v.

⁷⁶⁶ Bijvoorbeeld bij vredesafdwingende operaties onder Hoofdstuk VII, *Handvest van de VN* en op basis van het recht van zelfverdediging (art. 51 *Handvest van de VN*).

Daarbinnen zijn in Deel I bij de historische analyse van de strafrechtsmacht over in het buitenland verblijvende militairen de omstandigheden waaronder de troepen in het buitenland verblijven, de belangen van de betrokken staten en hun onderlinge verhoudingen in overweging genomen. Deel III neemt eveneens de context voor het buitenlandse verblijf van troepen als uitgangspunt voor verder onderzoek naar de strafrechtsmacht over militairen, waarbij doel en taken van de troepen specifiek aandacht zullen krijgen.

Hoofdstuk 10 licht het begrip militair operationeel recht toe en legt de plaats uit die de 'law of visiting forces' hierbinnen inneemt. In hoofdstuk 11 worden enkele voor statusregelingen relevante begrippen geanalyseerd die in de militaire context specifieke betekenis hebben, zoals uitoefening van de dienst en bevelsbevoegdheid. Hoofdstuk 12 onderzoekt vervolgens de context voor het buitenlandse verblijf van troepen aan de hand van operationele overwegingen, waaronder de grondbeginselen van militair optreden. Tot slot bespreekt hoofdstuk 13 onderdelen van statusregelingen die niet direct de strafrechtsmacht van de militairen omvatten, maar daarop wel van invloed kunnen zijn.